

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Биянка Любчова Торньова
Ръководител катедра „Здравни грижи“,
Филиал Хасково при Тракийски университет-гр. Ст. Загора

Вътрешен член на Научно жури, съгласно Заповед №788/13.03.2023г на Ректора на Тракийски университет – гр. Стара Загора.

Относно: Конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент“ в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.4. „Обществено здраве“, научна специалност „Управление на здравните грижи“ за нуждите на специалност „Медицински лаборант“ в Медицински колеж при Тракийски университет, обявен в ДВ бр. 99/13.12.2022г. и на интернет –страницата на Тракийски университет-гр. Стара Загора.

В конкурса участва единствен кандидат: старши преподавател Катя Стефанова Кичукова, дм, преподавател в Медицински колеж при Тракийски университет-Ст. Загора.

I. Кариерен профил на кандидата.

Катя Стефанова Кичукова е родена през 1969г. в гр. Котел. Завършва ИПЗКССО в гр. Пловдив със специалност „Медицински лаборант“ през 1989г., а по-късно придобива полувисше образование по същата специалност в ПМИ - гр. Сливен (1993г.). В периода 2004-2007г. придобива ОКС „бакалавър“ по специалността „Управление на здравните грижи“ в МФ на Тракийски университет. През 2012 г. завършва магистърска степен по същата специалност във ФОЗ на МУ - гр. Пловдив с професионална квалификация „Ръководител на здравни грижи и преподавател по практика“. Успешно защитава през 2022 г. дисертационен труд на тема „Продължаващото обучение като средство за повишаване професионалната компетентност на медицинските лаборанти“ и придобива ОНС „Доктор“ по докторска програма „Управление на здравните грижи“ в професионално направление 7.4. Обществено здраве.

Трудовата дейност, като медицински лаборант, на Катя Кичукова започва в Клинична лаборатория на Общинска болница гр. Котел, веднага след дипломирането ѝ. От 2001г. тя е медицински лаборант в централна клинична лаборатория на МБАЛ АД „Проф. Д-р Стоян Киркович“ - гр. Стара Загора.

Преподавателската ѝ дейност води началото си от м. септември 2009г. в Медицински колеж при Тракийски университет - гр. Ст. Загора, специалност „Медицински лаборант“. През 2016г. тя става старши преподавател и до момента изпълнява тази длъжност.

Образователното и кариерно развитие на кандидатката в конкурса несъмнено доказват, че тя притежава значителен преподавателски опит и се утвърждава като компетентен специалист в своята професионална област. Д-р Катя Кичукова, дм непрекъснато повишава своята квалификация като преподавател и учен. За това свидетелстват приложените към документите дипломи, сертификати и удостоверения от

научни форуми в страната и чужбина. Участвала е в 23 курса за следдипломна квалификация и обучения в Литва и Северна Македония.

Владее френски език на ниво А1 и английски език- ниво В2.

Професионалната биография на ст. преп. Катя Кичукова, дм, както и представените от нея научни трудове, показват целенасоченост и последователност в изследователските ѝ търсения, заинтересованост от проблемите на общественото здраве и обучението на медицински лаборанти, което напълно съответства на направлението на обявения конкурс.

II. Общо описание на представените материали за конкурса

Прави впечатление, че Катя Кичукова, дм е подготвила коректно и прецизно документацията за конкурса. Представени са всички необходими документи, предвидени в Закона за развитие на академичния състав в Р. България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Тр.У – Ст. Загора, което дава възможност за прецизна количествена и качествена оценка на цялостното академично развитие на кандидата.

Приложен е необходимият доказателствен материал за публикационната дейност и официални справки за цитирания на научни трудове от български и чуждестранни автори, съответно от ЦУБ на ТрУ за импакт фактор и импакт ранг и за цитирания, включени в базите данни Web of Science и/или Scopus. Освен задължително изискуемите документи, доказателственият материал съдържа и допълнителни справки, сертификати, свидетелства и др., удостоверяващи всички обстоятелства, свързани с квалификацията, професионалната дейност и постижения на кандидата. Представена е декларация за оригиналност и достоверност на научните трудове.

III. Оценка на научните трудове на кандидата

Обща характеристика на представените научни трудове

Научната продукция, с която Катя Кичукова участва в конкурса, напълно отговаря на минималните национални изисквания за академичната длъжност „Доцент”.

Трудовете, които са обект на рецензиране в настоящата процедура са представени както следва:

- Монография – 1 самостоятелна
- Глава от книга - 1 бр.
- Публикации в научни списания – общо 29, от които:
 - Публикации в списания реферирани в Web of Science - 1 бр.
 - Публикации в списания и сборници, включени в националния референтен списък - 16 бр.
 - Публикации в списания, индексирани във вторични бази данни - 12 бр. (от които 1 под печат).

Прави впечатление, че разпределението на научните трудове по години е доста равномерно, което говори за целенасочено и добре планирано научно развитие на кандидата. Значителна част от представените публикации са в утвърдени специализирани

научни издания. Списъкът с публикациите е коректен и е приложен необходимия за тях доказателствен материал.

Кандидатът в конкурса е самостоятелен или първи автор на шест научни труда. Съавторството с други колеги в част от публикациите е потвърждение за качествата на Катя Кичукова, да търси общи допирни точки и сътрудничество в работата на интердисциплинарен екип.

Трудовете на старши преподавател К. Кичукова съдържат определени научни приноси за медицинската теория и практика, и покриват широка научна проблематика. Насочени са към актуални и значими проблеми в тази област, и са изцяло по специалността на обявения конкурс. Представена е обективна и коректна справка за научните приноси в няколко водещи насоки на научноизследователската дейност, които напълно приемам. Те могат да се обобщят в следните основни направления:

I. Повишаване на професионалната компетентност на медицинските лаборанти и използване на възможностите на продължаващото обучение за това (приноси с научно-теоретичен, методичен и приложен характер).

Професионалната компетентност на медицинските лаборанти е обект на значима част от научните трудове в цялостната академична дейност (дисертационен труд и монография) на д-р Катя Кичукова. В направените проучвания са използвани оригинални авторски методики, разработени за целите на изследванията. Актуализирането и усъвършенстването на професионалните компетентности на медицинските лаборанти е непрекъснат процес, който се определя от изключителното развитие на медицинските науки. В тази сфера изследванията са свързани с:

1. Задълбочено проучване сред студенти, лаборанти и лабораторни лекари на интереса към продължаващото обучение, и в частност към продължаващото обучение за медицински лаборанти. Изследвани са предпочитаните форми за учене през целия живот за лаборантите, практическата приложимост на знанията от краткосрочните курсове, като най-посещавана форма на следдипломно обучение. Установени са нагласите на работодателите за стимули за следдипломно обучение на медицинските лаборанти. Наблюдава се положително отношение на студентите от специалност „Медицински лаборант към ученето през целия живот като ресурс за повишаване на професионалната им компетентност [Дисертационен труд, Монография].
2. Задълбочено изследване на мотивите за избор на специалност на студентите обучаващи се за „Медицински лаборант“ и на практикуващите медицински лаборанти. Проучени са влиянията на вътрешните и външни мотиви за участие в продължаващо професионално обучение. Изследвано е и влиянието на отчуждението от специалността и професията при лаборанти [Дисертационен труд, II 2].
3. Изследвана е мотивацията за постижения на студентите от специалност „Медицински лаборант“ и влиянието и върху интереса към различни форми на учене през целия живот [II2].

В това направление на научната дейност на К. Кичукова се откроява монографичният ѝ труд на тема „Ученето през целия живот за медицински лаборанти – настояще и перспективи“. Авторката много задълбочено описва концептуалните основи и парадигмата на непрекъснатото професионално обучение, организационните и нормативни аспекти на това обучение при медицински лаборанти и възможностите за тяхното кариерно развитие. В монографията са отразени резултати от проучването на интереса, нагласите и отношението на студенти и практикуващи лаборанти към различни

форми на учене и възможностите за разкриване на профилни специализации. Приносен характер имат постановките и резултатите, свързани с реализирането на следдипломно обучение с различна продължителност, електронна форма на обучение, както и нагласите на работодателите за стимулиране и подкрепа за лаборантите по време на продължаващото обучение.

II. Второто направление отразява участието на кандидата в конкурса в проучвания, свързани с въвеждане на нови показатели и лекарствени препарати (хранителни добавки) за подобряване на диагностиката или повлияване на лечението на някои социално значими заболявания (приноси с научно-теоретичен, методичен и приложен характер).

1. Участие в пилотно изследване за адаптиране на методи за определяне на серумните нива на параоксоназната и арилесеразната активност на PON1 (принадлежи към семейството на параоксоназите, състоящо се от три изонзима PON1, PON2 и PON3). Доказана е връзката между активността и концентрацията на PON1 и тежестта и степента на коронарна болест на сърцето. Установена е положителна асоциация на арилестеразната активност с общия холестерол и триглицеридите, но не е установена взаимовръзка с HDL [I. 1.]

2. Проучване на нови аспекти на полезното действие на млечнокиселите бактерии. Изследване на влиянието на комбинацията от два оригинални български щама на млечнокисели бактерии – *Lactobacillus brevis* и *Lactobacillus plantarum* върху показатели на липидния профил при плъхове. Установи се добра поносимост на двата щама от потенциални пробиотици от експерименталните животни. Не се установиха убедителни доказателства за полза от техния прием върху липидния профил, вероятно поради кратковременния период на прием на щамовете [III.V1].

III. Проучвания върху някои социално значими и опасни инфекциозни заболявания и ролята на човешкия фактор за тяхното разпространение (приноси с научно-теоретичен характер).

1. В проведено проучване е установено, че Ехинококозата е социално значимо заболяване за Старозагорска област, със средна заболеваемост за периода 2006-2014 над средната за страната. Инициран е проект за проучване на околната среда при лица от уязвими и рискови групи за контаминираност с паразитни елементи, от които предстои да се публикуват резултати [III. A2., IV B 8].

2. Направен е исторически преглед на усилията и предприетите противоепидемични мерки от всички институции в борбата с маларията и преносителите на маларийните плазмодии. Макар и рядко, се установяват случаи на малария в южните части на страната или при мигранти. [III.A 3. III.A 4.].

3. Разгледани са някои от значимите древни и нововъзникнали заболявания, които са оказали силно влияние върху историята на човечеството, вкл. COVID-19. Изследва се ролята на поведението на хората, като фактор за възникването на пандемии. [III.A4, III.A5, IVB 8].

4. Изследвани са основните рискови фактори за разпространението на *T. gondii* сред рискови групи от населението в Старозагорски регион. Сред основните рискове за развитие на заболяването са установени - консумацията на недобре обработено термично месо, съжителство с опаразитени домашни животни и др.[III.1].

IV. Приложение на иновационни подходи и технологии в медицинското обучение и образование (приноси с теоретичен и приложен характер).

Интерактивните методи на обучение на студенти от специалността „Медицински лаборант“ се разглеждат като иновативни практики в преподаването и тяхното приложение в различни дисциплини при медицинските специалности се оценява като много ефективно. Съвременните информационни и комуникационни технологии предлагат широка гама от възможности за визуализация и интерактивност на обучителния процес.

1. Дефинирани са положителните страни на интерактивните методи на обучение. Разглеждани се предимствата на ситуационните методи в медицинските специалности, както и ресурсите на изследователските методи (чрез включване на студенти в проекти) за развитие на ключови умения при студентите. Ролята на преподавателя се представя освен като източник на знания и на идеи. При използването на интерактивен подход на обучение се установяват по-добри резултати в сравнение с класическите методи на преподаване [III B2, III B3, III B4, IVA1].

2. Представени са възможностите за приложение на интерактивните презентационни системи – интерактивна бяла дъска и документна камера в обучението на студентите от Медицински колеж [IV A1].

3. Изследвано е използването на електронните форми в учебния процес, наложени в последните години като алтернативни форми на обучение, или допълващи и обогатяващи самия учебен процес. Проучени са нагласите на студентите от специалност „Медицински лаборант“, медицинските лаборанти и лабораторни лекари за използването на електронните форми в следдипломното обучение на специалистите [IVA2]

V. Съвременни подходи, прилагани в медико-лабораторни науки и ориентирани към различни области от широкопрофилната подготовка на медицинските лаборанти (приноси с теоретичен и приложен характер).

Статиите в това направление са ориентирани към различни области от широкопрофилната подготовка на медицинските лаборанти.

1. Проучено е мнението на студенти от Медицински колеж – Стара Загора, относно информираността за човешкия папилома вирус (HPV). Въпреки сравнително ниската осведоменост за заболяванията, които HPV причинява, студентите са запознати, че има ваксина [III B2].

2. Проучено е мнението на жители от регион Чирпан за начините за заразяване с HIV и възможностите за предпазване. Установена е висока информираност на населението за пътищата на заразяване, но ниска степен на лицата, които декларират използване на предпазни средства [III B2].

3. Проведено е ретроспективно проучване на лица с клинични изяви на Остър коронарен синдром. Стойностите на серумен Тропонин, златен стандарт при диагностицирането на остър миокарден инфаркт, се повишават леко след катетеризация и поставяне на стенд и постепенно се нормализират. Рискът от ОМИ е по-висок при лица с множество рискови фактори [III B1].

4. Проучена и анализирана е самооценката на знанията на студентите от специалност „Медицински лаборант“ в Медицински колеж – Стара Загора, за туберкулозата. [III B6].

5. По емпиричен път е проучено мнението на студенти - лаборанти за качеството на усвоените знания за преданалитичния етап на лабораторните анализи. Студентите са

оценили учебното съдържание в раздела като актуално, вкл. и за спецификите на изискванията в този етап при деца [III B9, IVA4].

VI. Вария

Разгледани са психосоциалните аспекти на природните бедствия. Установено е, че при дадено бедствие (природни катаклизми, терористични актове, пандемичен грип и други) психическите травми могат да бъдат много повече от физическите [IV B 4, IV B 5]. Проучени са основни аспекти в отношението на студенти от медицински специалности в Тракийски университет към наркотичните вещества. Въпреки масовото предлагане делът на студентите, които са употребявали или употребяват към момента на изследването много нисък [IV B 6]. Проучени са рисковите фактори за остеопороза сред жени в различни възрастови групи. Изследвани са нивата на Vit. D като един от факторите с водещо значение за заболяването. Установено е ниско ниво на Vit. D при две трети от изследваните [IVA3, IVB2].

• Научна активност

Катя Кичукова е реализирала 32 участия в научни форуми, от които 18 - в национални форуми, 7 - в национални форуми с международно участие и 7 в международни конференции в чужбина, което гарантира популяризиране на научната ѝ продукция. Участвала е в организационния комитет на три национални конференции.

• Участие в изпълнение и ръководство на проекти

Кандидатката в конкурса е предоставила информация за участие в 13 проекта, като седем от тях са вътреуниверситетски научни проекти в периода 2016-2023г, реализирани в МК и шест научно-изследователски проекта на МФ на Тракийски университет - Ст. Загора.

• Отражение (цитиране) на публикациите на кандидата в националната и чуждестранна литература (публикационен имидж).

В справката за цитирания са представени общо 11 цитирания в български и чуждестранни авторитетни издания, което потвърждава качеството на реализираната научна продукция на участника в конкурса. Представена е справка от Централната библиотека на ТрУ с цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация SCOPUS и Web of science - 7 цитирания.

IV. Оценка на учебно-преподавателската дейност

В съответствие с компетентностите, които има, д-р К. Кичукова, дм провежда упражнения на студенти от Медицински колеж при Тракийски университет - гр. Стара Загора. Тя води учебно-практически занятия по учебните дисциплини: Клинична лаборатория, Паразитология, Клинична практика и СИД „Качествен контрол в лабораторната практика“. Ст. преподавател Кичукова взема активно участие в разработването и актуализирането на учебните програми по посочените учебни дисциплини и участва в изпитни комисии.

Представената с документите по конкурса „Справка за учебна натовареност“ удостоверява, че д-р Катя Кичукова провежда упражнения, учебна практика и преддипломен стаж със средна годишна натовареност за целия период на преподаване над 630 часа/годишно. Това доказва, че конкурсът е обезпечен с необходимата учебна натовареност.

V. Лични впечатления

Познавам лично кандидатката в конкурса като студент в магистърска програма по „Управление на здравните грижи“ и докторант на самостоятелна подготовка във ФОЗ на МУ-Пловдив. Имам отлични впечатления от нейната подготовка и отношение към научно-изследователската дейност. Считам, че тя е задълбочен изследовател и компетентен преподавател, отдаден на професията си. Вложила е много енергия и сили в своето професионално развитие и е постигнала значителни резултати. Академичната ѝ кариера до момента е закономерен резултат от цялостната ѝ научна и преподавателска дейност.

Пожелавам ѝ успешно развитие на научните направления, към които е насочила изследователския си интерес.

VI. Съответствие с минималните изисквания на научната и преподавателска дейност на кандидатите за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по професионално направление 7.4. Обществено здраве в Медицински колеж при Тракийски университет – гр. Ст. Загора

По отношение на съответствието за изпълнение на минималните национални изисквания и изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Тракийски университет – Ст. Загора /за заемане на академичната длъжност „Доцент“ в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт, по професионално направление 7.4. Обществено здраве, по научната специалност „Управление на здравните грижи“/ от представения ми списък и доказателствен материал с научни трудове и цитирания става ясно, че **старши преподавател Катя Кичукова, дм отговаря на изискванията и покрива нормативите в отделните групи показатели.**

Група от показатели	Съдържание	Изисквания за АД Доцент	Кандидат ст. преп. Катя Кичукова, дм
А	Показател 1	50 т.	50 т.
Б	Показател 2	---	---
В	Показател 3 или 4	100 т.	100 т. /Монография/
Г	Сума от показателите от 5 до 9	200 т.	209т.
Д	Сума от показателите от 10 до 12	50 т.	110т.
Е	Сума от показателите от 13 до края	-	75т.

VII. Заключение

След като се запознах с представените материали и научните трудове, удостоверяващи значителен професионален опит като преподавател и на основание комплексната оценка за изпълнението на задължителните количествени наукометрични и допълнителните качествени критерии за научната активност и учебна дейност считам, че кандидатката Катя Кичукова, дм отговаря напълно на поставените изисквания за заемане на академичната длъжност „Доцент“ в Медицински колеж при Тракийски университет – гр. Ст. Загора.

Въз основа на представената научна продукция по обем, качество и тематично съответствие с направлението на обявения конкурс, свързаните с това безспорни научни приноси и като имам предвид характера на изследователската и преподавателска дейност на кандидата давам **положителен вот** и убедено предлагам на почитаемите членове на Научното жури да **присъдят академичната длъжност „Доцент“ на Катя Стефанова Кичукова, дм**, по научна специалност “Управление на здравните грижи”, професионално направление 7.4. Обществено здраве, област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт за нуждите на специалност „Медицински лаборант“ в Медицински колеж при Тракийски университет - гр. Ст. Загора.

05. 05. 2023г

Изготвил рецензията:
/проф. д-р Биянка Торньова/

